

CEZAEVLERİNİN KALDIRILMASI HAREKETİYLE EYLEMİN BULUŞTUĞU NOKTADA: CİNSEL ŞİDDETE KARŞI ÖRGÜTLENEN KADINLAR

Vikki Law¹

Çevirmen: Songül Tuncalı

Geçen on yıl, cezaevlerini ortadan kaldırma taraftarı bir hareketin gelişimine tanık oldu. Aynı zamanda, şiddet karşıtı örgütlenmeler cezaevlerinin kaldırılması taraftarlarını cinsel şiddet meselesini ciddi biçimde ele almaya ve cezaevlerinin kaldırılması bağlamında bu meselenin üzerine gitmek için girişimler başlatmaya davet etti. Renkli, göçmen, *queer*, trans, yoksul ve ötekileştirilmiş diğer kadınların polis tarafından –korunmaktan ziyade- daha çok şiddete maruz bırakıldıkları yönündeki bilincin artmasından güç alan taban hareketinden gruplar ve dünyanın her yerinden aktivistler, 911'i² aramak yerine toplumsal alternatifler örgütüyorlar. Ne var ki, böylesi girişimler yeni değil. Tarih boyunca kadınlar kendi güvenliklerini ve sevdiklerinin güvenliğini sağlamak adına harekete geçip örgütlendi. Bu makale, hem geçmişten hem günümüzden kişiler arası şiddete karşı kadın topluluklarının özsavunma faaliyeti modellerini inceliyor; kadınların kendilerini, sevdiklerini ve çevrelerini korumayı başardığı bu yöntemleri keşfederek, devlet temelli asayişe ve cezaevlerine başvurmadan, güvenliğin ve sorumluluğun nasıl geliştirileceğine dönük güncel tartışmalara katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Geçen on yıl boyunca, cezaevlerinin kaldırılması yönünde gelişen hareket, toplumun cinsel şiddete müdahale etmesi gerektiğine dönük bilincin artmasıyla birleşerek, devletin sağladığı asayiş hizmetine alternatifler geliştirme konusundaki ilgiyi artırdı. Kadınları polis korumasına muhtaç kurbanlar olarak görme anlayışından uzaklaşan taban hareketleri ve aktivistler 911'i aramak yerine toplumsal alternatifler örgütüyorlar. Ne var ki, böylesi girişimler yeni değil. Yirminci yüzyıl boyunca kadınlar alternatif kendini koruma modelleri oluşturdular.

Bu yazı, hem geçmişten hem günümüzden şiddete karşı kadın topluluklarının özsavunma faaliyeti modellerini inceliyor. Makale, dünya genelinde kadınların kendilerini, sevdiklerini ve çevrelerini korumak için uyguladıkları geniş kapsamlı yöntemleri keşfederek, devlet temelli asayişe ve cezaevlerine başvurmadan, güvenliğin ve sorumluluğun nasıl geliştirileceğine dönük güncel tartışmalara katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Geçmiş, bugünü ve geleceği ilişkilendirmek için hikâye anlatmak

Geçmişteki çabaları ve günümüzdeki girişimleri ilişkilendirmek bize hem cinsel şiddetin tek çözümünün polis ve cezaevleri olmadığı bir gelecek tasavvur etme hem de böyle olasılıkların

var olabildiğini –günümüzdeki ve geçmişteki küçük çaplı nadir örnekleri- görme olanağı sağlar.

2004 yılında Mimi Kim, kişiler arası şiddete karşı toplumsal tepkileri kışkırtmayı amaçlayan bir araştırma merkezi olan Creative Interventions'ı [Yaratıcı Müdahaleler] kurdu. Aktivistler ve diğerleri polise alternatif olarak toplum temelli sorumluluk fikrini giderek daha çok benimserken çoğu insan, sorumluluk süreçlerinin nasıl bir şeye benzeyebileceğini tasavvur etmenin zorluklarıyla karşı karşıyaydı. Bu bilinçle, grup, insanların ev içi şiddet, aile içi şiddet ve cinsel istismara karşı toplum temelli sorumluluk modelleri ve girişimleriyle ilgili deneyimlerini paylaşabilecekleri bir imkân olarak STOP'u (StoryTelling and Organizing Project [Hikâye Anlatma ve Örgütlenme Projesi]) geliştirdi. Mimi Kim, "Birçok açıdan, baskıcı yapılara bel bağlamadan şiddeti sona erdirmeye çalışan sıradan insanların uzun, uzun bir tarihini oluşturuyoruz" dedi (Huang, 2008, s. 60).

Cinsel şiddet ve hapis hakkındaki 2001 tarihli bildirimlerinde Critical Resistance [Kritik Direnç] ve INCITE! Women of Color Against Violence [HAYDİ! Şiddete Karşı Renkli Kadınlar] halkları, şiddetin üzerine yaratıcı bir şekilde giden çözümler bulmanın yanı sıra bu süreçleri belgelemeye de davet ettiler: "Yerel topluluklardan çıkan dönüştürücü uygulamalar belgelenmeli ve şiddete karşı gösterilen kolektif tepkiyi desteklemek için yayılmalı" (Critical Resistance and INCITE! 2001). "Cezaevlerinin Kaldırılması Hareketiyle Eylemin Buluştuğu Noktada", geçmişteki ve günümüzdeki dünya çapında örgütlenme girişimlerini birbirleriyle ilişkilendirerek hem güvenlik ve cezaevlerinin kaldırılması etrafında dönen tartışmalara katkıda bulunmayı ummakta hem de okurlara kendi yerel örgütlenmelerini yapmaları konusunda esin kaynağı olmaktadır.

1970'ler (Kadınların Özgürlüğü: Kendini ve Birbirini Savunmak)

1970'lerin kadın özgürlüğü hareketleri kadınların kendi cinsel istismar deneyimleri hakkında açık açık konuşmaya başlamasına olanak verdi. Tartışmalar kadınların güvenliklerini kendi ellerine almak ve direnmek zorunda olduklarına dönük bilincin giderek artmasına yol açtı.

Bazı kadınlar, kadınlara yönelik şiddeti izlemek ve önlemek için sokaklarda devriye ekipleri oluşturdular. Massachusetts Cambridgeport'ta Cell 16 [Hücre 16] Kadın Özgürlüğü grubunun üyeleri kadınların fabrikadaki işlerinden genellikle hava karardıktan sonra çıktığı sokaklarda devriye gezmeye başladılar. "Tekvando çalışıyorduk, kadınlara arabalarına veya toplu taşıma araçlarına kadar eşlik etmeyi teklif edip kendi isteğimizle devriye gezmeye karar verdik" diye anlattı eski Cell 16 üyesi Roxanne Dunbar-Ortiz. "İçimizden iki kişinin fabrika civarına gidip işçi kadınlara hizmetimizi ilk teklif ettiği zaman, yaklaştığımız ilk kadın ödü patlamış gibi hızla uzaklaştı. Postallarımın ve asker kıyafetlerimin korkutucu olduğundan şüphelendik, bu yüzden ondan sonra daha gündelik şekilde giyindim."

Sonraki girişimler daha iyi karşılandı: Dunbar-Ortiz, Cell 16 üyelerinin bir gece bir film gösteriminde Afro-Amerikalı bir kadın olan Mary Ann Weathers ile karşılaşmasını anlatıyor: “Filmden sonra ona kendimizi tanıttık ve kadınlara koruma sağladığımızı söyledik. Vakit gece yarısına yaklaştığı için kendisine evine kadar eşlik etmemizi isteyip istemediğini sorduk. Aramıza katılan Mary Ann Weathers, beş beyaz gönüllü kadının onu korumasını garip ve olağanüstü bir deneyim olarak şaşkınlıkla karşıladı” (Dunbar-Ortiz, 2001, s. 136).

Dunbar-Ortiz ayrıca kadınlarla konuşarak onları benzer ekipler oluşturmaya teşvik etmek için ülkenin dört bir yanını gezdiğini belirtiyor. Iowa Devlet Üniversitesi’ndeki öğrenciler ve Kentucky Üniversitesi buna kampüslerinde devriye ekipleri oluşturarak yanıt vermişti.

Cinsel şiddet karşısında polisin ve hukuki müdahalenin yokluğu, kadınların erkek şiddetinden kendilerini fiziksel olarak savunmayı öğrenmeleri gerektiği yönündeki bilinci artırdı.

1969’da Cell 16 kadınlar için tekvando kursları açtı. Emniyet bünyesindeki, cesaret yerine korkuyu pekiştiren mevcut özsavunma kurslarından farklı olarak Cell 16’daki dersler, öğrencileri öğrenilmiş çaresizlik duygularıyla toplumdaki kadınlık rolleri arasındaki bağlantıları kurmaya davet ediyordu (Lafferty & Clark, 1970, s. 96-97).

1974’te, tüm insanların şiddetten uzak yaşama hakkı olduğuna inanan ve kadınların genellikle şiddetten orantısız şekilde etkilendiğini öne süren Nadia Telsey ve Annie Ellman, New York’ta Brooklyn Women’s Martial Arts’ı (BWMA)[Brooklyn Kadın Dövüş Sporları] kurdu. Ellman, “Bu [özsavunma] bana kendi kaderini belirlemekle ilgili gibi geliyor,” diyordu. “Şiddeti önlemek ve ondan korunmak için eğitimimizi kendi denetimimize almak istedik. Programımıza katılan pek çok insanın sadece kadın oldukları için ezilmediklerini anlamak ve anlatmak için programlar geliştirdik; çok yönlü bir baskı süregidiyordu ve biz bunların tümünün üzerine gitmenin önemli olduğuna inanıyorduk.”

1970’lerin ortalarından itibaren kadınların özsavunma fikri o kadar rağbet gördü ki eğitim talebi bazen mevcut eğitmen sayısını aştı. Feminist dövüş sporları yayını *Black Belt Woman*’ın [Siyah Kuşak Kadın] 1975 tarihli bir sayısı, okullar, yerel örgütlenmeler ve sürekli eğitim programlarından gelen günlük özsavunma atölyesi taleplerini karşılamak üzere, Minneapolis’teki Meechee Dojo’nun lisanslı kadın eğitmenlerinin bir reklamını yayımlamıştı (Lehmann, 1975, s. 19).

Kadınların şiddetten kendilerini korumak için eğitimleri kendi denetimlerine alma fikri 1970’lerden sonra sona ermedi. 1970’lerde açılan programların ve okulların bazıları, Washington Olympia’daki BWMA gibi (1989’da CAE – Center for Anti-Violence Education [Şiddet Karşıtı Eğitim Merkezi] adını aldı), kadınlara özsavunma eğitimi vermeye bugün de devam ediyor. Sonraki yıllarda ortaya çıkan kadın grupları da kadınlara kendilerini

savunmayı öğretme görevini üstlendi. 1992 yılında New Mexico Taos'taki kadınlar polisin cinsel şiddet konusundaki kayıtsızlığına Taos Women's Self-Defense Project'i [Taoslu Kadınların Öz savunma Projesi] hayata geçirerek yanıt verdi. İki yıl içinde Proje, devlet okullarında, işyerlerinde ve sağlık merkezlerinde açtığı kurslarla dört yüzden fazla kadına öz savunma eğitimi verdi (Giggans, 1994, s. 41).

1970'li yıllarda, cinsel şiddet çevresindeki örgütlenmenin ve söylemin büyük kısmı kadınların yabancılar tarafından saldırıya uğradığını varsaymasına rağmen, kadınlar -içlerinde eşleri veya hayat arkadaşı gibi yakınların da bulunduğu- tanıdıkları kişilerin uyguladığı şiddetin farkına varıp buna karşı da örgütlendiler. Almanya Frankfurt yakınlarındaki küçük bir şehir olan Neu-Isenburg'da Fan-Shen adlı bir grup kadın, şiddet mağduru kadınlara sığınmaevi açmak yerine tacizciyi evden uzaklaştırmaya karar verdi. Şiddete uğramış bir kadın bölgedeki kadın sığınmaevini aradığında grup onun evine gidiyor, sadece tacizcinin karşısına çıkmakla kalmıyor, tacizcisi evi terk edene kadar kadının yirmi dört saat koruması gibi eve yerleşiyordu. 1977'de bu taktiğin haberi yapıldığı zaman, Fan-Shen beş olayda çoktan başarılı olmuştu ('Women's Patrol,' 1977, s. 18).

Renkli Topluluklarda Şiddet Karşısı Örgütlenme

Cinsel şiddeti önlemek için alternatif modellere ihtiyaç duyulduğunu kabul edenler sadece Kadın Özgürlüğü Hareketi grupları değildi. ABD'deki renkli topluluklar da, kadınların tarih boyunca güvenliklerini göz ardı eden, hatta topluluk üyelerine karşı artan kaba kuvvet, vahşet ve kitlesel hapsedmelerin bahanesi olarak cinsel şiddet kullanmak yoluyla bu güvenliği tehdit eden başka bir sisteme bel bağlamadan kadınların güvenliğini sağlamak için yöntemler geliştirdi.

1979 yılında, Boston'un aslolarak Black Roxbury ve Dorchester bölgelerinde vahşice öldürülmüş siyah kadınlar bulunduğu, bölge sakinleri Dorchester Green Light Programı'nı [Dorchester Yeşil Işık Programı] oluşturdu. Program, sokaklarda saldırıya veya tehdiye maruz kalan kadınlar için dışardan tanınabilir, güvenli evler tahsis etti. Dorchester'da yaşayan program koordinatörleri, yerel dernekleri ve toplantıları yerlerinde ziyaret ederek oralarda konuşmalar yaptılar. Evlerini güvenli ev olarak açmaya sıcak bakan bölge sakinleri, içinde referansların ve evin yaşam koşullarının da bulunduğu başvuru formlarını doldurdular. Program, her bir başvuruyu inceledi ve referansları kontrol etti. Kabul edilen başvuruların sahipleri öz savunma eğitimi verilen oryantasyon toplantılarına katıldı. Onlara giriş kapısı önündeki ışıkları için yeşil bir ampul verildi; birisi evde olduğu zaman başı dertte olan kişiler için bir işaret olarak yeşil ışık yanıyordu. Sekiz ay içinde yüzden fazla güvenli ev oluşturulmuştu (Dejanikus & Kelly, 1979, s. 7).

1986 yılında UCLA'da [University of California, Los Angeles] kadınlara yönelik şiddete son verme üzerine bir konferansta Beth Richie, genelde siyahların ve Latinlerin yaşadığı, New York'un Doğu Harlem bölgesindeki bir yerel müdahale programından söz etti. Bölge sakinleri kadınların güvenliğini sağlamak üzere örgütlenmişlerdi. 'Güvenlik bekçileri' mağdur veya komşular tarafından arandığı zaman eve gidiyorlardı. Tacizciyi evden uzaklaşmaya razı ediyorlar, eğer tacizci karşı çıkarsa bekçiler evde kalıyordu. Onların varlığı şiddetin artmasını önliyordu, en azından onların orada bulunduğu süre boyunca. "Beth şiddetin muhtemelen devam edeceğini düşünüyor ama bölge sakinleri arasında bilinç oluşturuldu" diyordu konferans katılımcılarından biri. "Bu cemaatlerde insanlar polisten daha fazla şiddet görmekten korktukları için polisi aramıyorlar. Erkekler cezaevine girmiyor çünkü halk birlikte hareket ediyor" (Bustamante, 1986, s. 14).

Emsaller ve Etkileri

Kadınların kendilerini ve birbirlerini korumak için ortak eylem ve örgütlenmeleri 1970'lerde başlamadı. Aslında 1970'ler boyunca ortaya çıkan yöntemlerden bazıları geçmişteki kadın grupları tarafından kullanılmıştı.

1920'lerde daha çok kadın Şangay'daki pamuklu dokuma fabrikalarında çalışmaya başladıkça, kadınlar *jiemei hui* veya kız kardeşlik derneklerini kurdular. *Jiemei hui*, cinsiyet ayrımcı bir toplumda kadınlara beraber vakit geçirebilecekleri makbul şartların yanı sıra, üyelerine koruma da sağlıyordu. Bölgenin serserileri maaş günlerinde fabrika kapılarına birikir, kadınların maaşlarını gasp eder, diğer günlerde de 'koyun yüzerek' (bir kadının üzerindeki bütün kıyafetleri alıp bunları satarak) para tahsil ederlerdi. Kadın çete üyeleri, kârlı bir iş olarak genç kızları genelevlere satmak veya müstakbel gelinleri yapmak üzere kaçırma işinde uzmanlaşmışlardı. Cinsel taciz yaygın bir tehditti: Pek çok işçinin aile fertleri veya arkadaşları arasında tecavüze uğramış, dövülmüş veya muhitin serserileri tarafından kaçırılmış birisi vardı. Kız kardeşlik derneği üyeleri taciz ve saldırılardan birbirlerini korumak için fabrikaya birlikte gidiyor, fabrikadan birlikte dönüyorlardı. Japonların Şangay'ı işgali döneminde, kadınlar bir de Japon askerlerinin saldırı tehdidiyle karşı karşıya kalınca *jiemei hui* sayısı da arttı (Honig, 1997, s. 490).

Aynı dönemde kadınların ortak öz savunma yöntemi başka bir biçimde Çin'in kırsal bölgelerinde ortaya çıktı. Kuomintang (Milliyetçi Parti) ile Komünistler arasında 1920'ler boyunca süren gerilimli ittifak döneminde kadın propagandistler orduya destek sağlamak için kırsal bölgelerde Kadın Birlikleri oluşturdular. Ne var ki köylü kadınlar, ayak küçültme geleneği, kadınların eğitimi, kadının boşanma hakkı ve cinsel taciz gibi kendi öncelikli sorunları etrafında seferber olmaya başladılar. Kadın Birlikleri tacizci kocaları ve kocanın ailesini, çoğu kez halkın içinde küçük düşürerek, cezalandırma hakkını ele geçirdi (Croll, 1978, s. 202). Hankou'da ve diğer bölgelerde Kadın Birlikleri, suçlanan eşi veya onun ailesini

başında deli şapkası ile sokak ortasında yürümeye ve kadınların özgürlüğünden yana sloganlar atmaya zorladı (Strong, 1928, s. 126).

Kuomintang ile Komünistlerin 1927’de ayrılması gelişmekte olan kadın hareketini duraksattı. Kuomintang tutuklamalarla, cezalandırmalarla ve hatta tanınmış üyelerini idam ederek Kadın Birliklerini baskı altına aldı. Fakat Japon işgali sırasında kadın propagandistler bir kez daha kırsaldaki Komünist orduların izinden giderek yeni Kadın Birlikleri oluşumunu başlattılar.

Önceki kuşaktan farklı olarak Komünist propagandistlerin tacizi sona erdireceğine ve toplumsal ve ekonomik eşitliği elde edeceğine şüpheyle yaklaşıldı. Bu konudaki kırılma noktası, kadınların çektikleri ızdıraplar hakkında konuşmaya yüreklendirildikleri “öfkene dile getir” toplantıları oldu. Propagandistler aslında kadınları bu toplantıları yerel toprak sahiplerine karşı düzenlemeye teşvik ettiği hâlde, çoğu kadın zulmün öncelikli olarak kocasından ve onun ailesinden geldiğini söylüyordu. Bu toplantılarda her kadın köyündeki başka pek çok kadının aynı baskıları yaşadığını öğrendi. Çok eski zamanlardan beri kadınları değersiz gören bir anlayışla yetiştirilmiş bu kadınlar, eşitlik haklarını fark etmeye ve talep etmeye başladılar. Aynı zamanda kolektif eylemin bireysel eylemden üstün olduğunu da anladılar. Köylü kadınlardan biri “Eğer bir Kadın Birliği kurarsak ve herkes diğerlerinin önünde, çektiği ızdırabı anlatırsa hiç kimse bir daha sana veya başka bir kadına zulmetmeye cesaret edemez” diyordu (Belden, 1949, s. 24).

Yeni Kadın Birlikleri, kadına yönelik işkenceyi cezalandırmak için karısına kötü davranan erkekleri bazen kısa süreliğine hapse atarak ve/veya döverek, grup eylemi de yaptılar. Ancak Kadın Birlikleri her olayda hapis veya dayaağa ihtiyaç duymadı. Bazen Kadın Birlikleriyle karşılaşmanın korkusu bile yetiyordu. Örneğin Fanshen köyünde Kadın Birlikleri şiddet uygulayan birkaç kocayı hırpalamıştı. Sonrasında ise kadınların kötü davranan kocayla sadece davranışını değiştirmesi için “ciddi bir konuşma” yapmaları yeterli oldu (Hinton, 1966, s. 159).

Cinsel Şiddete Karşı Günümüzdeki Örgütlenmeler

ABD’deki Kadına Yönelik Şiddet Yasası (1994) gibi yeni yasalar cinsel şiddet sorununu kabul etmekte ve polisin müdahalesini artırmayı amaçlamaktadır. Ancak yasalar politik, ekonomik veya toplumsal olarak dışlanmış kadınları korumak için pek az şey sağlamaktadır. Bunun yerine, suçu ve hapsi merkeze almak kadınları hem kişiler arası şiddet ve devlet şiddetine maruz kalma hem de yakalanma, hapsedilme gibi risklere, göçmen kadınları ise sınırışı edilme gibi daha büyük risklere sokmaktadır (Critical Resistance and INCITE! 2001).

Kadınlar bunu bildikleri için kendilerini savunma konusunda hem bireysel hem kolektif olarak hareket ediyor. Örneğin seks işçileri kendilerini şiddetten korumak için farklı şekillerde örgütleniyor.

Bazı yöntemler oldukça açık. Mart 2006'da polis, Florida Daytona Beach'te üç seks işçisinin öldürülmesi olayına müdahale bahanesiyle, fuhşu sona erdirmek adına seks işçilerine sert bir şekilde müdahale etti. Yapılan fuhuş operasyonunda bir hafta içinde on kişi tutuklandı. Polis müdahalesinin onları korumaktan çok hedef hâline getirdiğini anlayan sokak fahişeleri hem kendilerini ve birbirlerini korumak hem de katili bulmak için bıçaklar ve diğer silahlarla donanmaya başladılar. Ridgewood Caddesi fahişelerinden Tonya Richardson, Local 6 News'a "Onu önce biz ele geçireceğiz" diyordu. "Onu bulduk mu, yaptığına pişman edeceğiz. Bu kadar basit" ('Daytona Prostitutes,' 2006).

Montreal'de seks işçileri güvenliklerini sağlamak için değişik bir yaklaşım geliştirdiler. 1995 yılında seks işçileri, halk sağlığı araştırmacıları ve destekçiler, seks işçileri birliği Stella'yı kurdular. Seks işçilerini bıçaklar ve diğer silahlar yerine, güvende tutmaya yardımcı olacak bilgi ve destekle donattılar. Stella, seks işçilerinin bilgi paylaşımını ve tehlikeli durumlardan uzak durmasını sağlayan bir Tehlikeli Müşteriler ve Saldırganlar listesi derliyor, bu listeyi güncelliyor ve dolaşıma sokuyor. Aynı zamanda çalışma koşullarını, mevcut fuhuş yasalarını ve sağlık bilgilerini kapsayan ücretsiz başvuru kılavuzları hazırlıyor ve tedarik ediyor. Grup ayrıca, seks endüstrisiyle ilgili faaliyetlerin suç kapsamına alınmasının seks işçilerini hem dışarıdan gelen şiddete hem de polis istismarına açık hâle getirdiğinin bilinciyle, bu faaliyetlerin suç olmaktan çıkarılmasını savunuyor (Stella, tarih yok).

Seks işçileri bir yandan da seks ticaretini durdurmak için doğrudan eylemlere girişmekte. 1997'de eski seks işçileri, ergenlik çağındaki Nepalli kızları Hindistan'a kaçırılmaktan kurtarmak için Nepal-Hindistan sınırındaki kontrol noktalarını denetlemeye başladılar. Bu fikir, Hindistan'daki genelevlerden dönen kadınlar için açılan Katmandu'daki bir evde, Maiti Nepal'de yaşayan kadınlardan çıkmıştı. Ergenlik çağında kaçırılmış ve seks endüstrisine satılmış pek çok kadın, tecrübelerinden dolayı utanç ve öfke doluydu ve öfkelerini eyleme dönüştürmek istiyordu. Kadınlar sınır boyunca dört kontrol noktası kurdular ve insan kaçakçılığını denetlemeye başladılar. İlk üç yıl boyunca kadınlar yetmiş kaçakçı yakalayıp iki yüz kırk genç kızı Hindistan genelevlerine düşmekten kurtardılar.

"Bütün kızlar sınıra gitmek istiyor," diyordu Maiti Nepal'i işleten Anuradha Koirala. "Öfkeli ama kendilerini nasıl ifade edeceklerini bilmiyorlar." Başkalarını benzer akıbetlerden kurtarabilmek pek çok kadının özsaygısını yerine getirmişti: On dört yaşındaki Sushma Katuwal, Hindistan genelevine satılmış ve HIV'e yakalanmıştı. On üç ay orada tutulduktan sonra Katmandu'ya döndü. "Cehennemden döndüm," diyordu. "Bu kızların benim gibi satılmasını engellemeye çalışıyorum." On dokuz yaşındaki Katuwal, sadece 2000

yılında on beş kızı kurtardı, dört insan kaçakçısını yakaladı. “Yaşadığım müddetçe, bunun için uğraşacağım” diyordu (Filkins, 2000, s. 1).

İrkçilik ve yoksulluk gibi başka nedenlerle ötekileştirilen kadınlar da kendilerini hem kişiler arası şiddetten hem de devlet şiddetinden korumak için örgütlendiler.

2000 yılında polisin iki genç renkli kadını öldürmesi, New York Brooklyn'deki renkli bir kadın topluluğu olan Sista II Sista üyeleri arasında kadına yönelik şiddet konusunda bir tartışmayı ateşledi. Grubun daha önceki çalışmaları genç renkli kadınları kendi sorunlarını saptama ve bunlara çözüm üretme konusunda güçlendirmişti. Bu olaya tepkileri de Sistas Liberated Ground'u [Kız Kardeşlerin Kurtarılmış Bölgesi] kurmak oldu; buna göre kendi bölgelerinde kadınlara karşı suç işlenmesine göz yumulmayacaktı. Grup üyeleri 2007 yılında “Biz uzun vadeli bir çözüm olarak toplumun şiddete karşı durmasını istiyorduk çünkü özünde cinsiyetçilik, homofobi, ırkçılık ve sınıf ayrımcılığı olan polis sistemine bağımlılığımız, etrafımızda gördüğümüz, kadına yönelik süregiden şiddeti azaltmıyordu. Hatta zaman zaman bizzat polis, olayların başlıca failiydi” diyordu (Burrowes, Cousins, Rojas, & Ude, 2007, s. 229). Sista II Sista kadınların arayıp hayatlarındaki şiddet hakkında grubu bilgilendirebilecekleri ve bu durumu değiştirmek için kendilerinin –ve grubun- seçeneklerini değerlendirebilecekleri bir “eylem hattı” açtı. Sista II Sista ayrıca Çin'deki Komünist Kadın Birliklerinin “öfkene dile getir” buluşmalarına benzer şekilde kadınların şiddet ve hayatlarındaki diğer sorunlar hakkında konuşmalarına olanak sağlayan ve –tek tek kadınlardan ziyade- yerel halkı çözüm bulmaya yönelten Sister Circles'ı [Kız Kardeş Halkaları] kurdu.

Bir defasında bir kadın Kız Kardeş Halkası'nda kendisini bir yılı aşkın süredir sinsice takip eden bir adamdan bahsetti. Fiziksel şiddet meydana gelmemiş olsa da adam kadına karşı tacizlerini giderek artırıyordu. Kız Kardeş Halkası üyeleri çalıştığı berber dükkânında adamın karşısına çıktılar. Yaptıklarını öğrenen erkek iş arkadaşları tacizciye eğer kadını rahatsız etmeye devam ederse işten çıkarılacağını söylediler. Adam kadını takip etmeyi bıraktı (Ude, 2006).

Şiddetin Önüne Geçmek İçin Yerel Halk İnisiyatifleri Oluşturmak

Cinsel şiddeti önlemek için kullanılan bütün taktikler şüphesiz “aşağıdan güvenliği sağlama” kapsamında değerlendirilemez. Bazı taban hareketleri ve koalisyonları halk inisiyatifleri oluşturmanın şiddete karşı ilk savunma hattı olduğunun bilinciyle, zararlı durumların üstüne topluca gidebilecek toplumsal yapılar ve destek ağları kurmak için örgütleniyorlar.

Kuzey Carolina, Durham'da 2006 yılında Duke Üniversitesi lakros takımının oyuncularından siyah bir kadına tecavüz edilmesinin ardından renkli kadınlar ve cinsel şiddete maruz kalmış kadınlar UBUNTU'yu kurdular. Adını Bantu dilinden alan ve “Ben biz

olduğumuz zaman benim” anlamına gelen UBUNTU, “cinsel şiddetin ortadan kalktığı güne kadar cemaatlerimizin sistematik dönüşümünü kolaylaştırmak” için çalışan bir koalisyonudur (UBUNTU). Alexis Pauline Gumbs bir UBUNTU üyesinin eski partneri tarafından dövülmüş bir kadınla karşılaşmasını şöyle anlattı:

Bu UBUNTU üyesi yakın çevrede kimlerin evde ve müsait olduğunu anlamak için grubun geri kalanlarını aradı, genç kadını evine götürdü ve şiddete uğramış genç kadının ruhani lideriyle ve ruhani cemaati içinden güvendiği başka kadınlarla bağlantı kurdu. Bu kadınlar da eve geldiler ve kadının tıbbi yardım alabildiğinden emin oldular. Ayrıca üyemiz, UBUNTU ailemizin diğer üyelerini genç kadınla tedavi ve seçenekleri hakkında konuşmak, deneyimlerimizi onunla paylaşmak, genç kadını kucaklamak ve iyileşme sürecinde yalnız olmadığını ona göstermek için çaya davet etti (Piepzna-Samarasinha, 2008, s. 80-81).

Gumbs ekledi:

Bu tepkiler hemen oracıkta oluşuyordu. ... daha önceki bir modele veya hesaplı bir anlaşmaya dayanmaksızın. Fakat aynı zamanda daha büyük bir anlaşmayla, tüm şehirde yaşayan insanlar olarak cinsel şiddete müdahale etmeye kendimizi adanmış olmamızla mümkün oluyordu. Bu, aldığımız politik eğitimden, yaptığımız kolektif iyileştirme çalışmasından ve kurduğumuz ilişkilerin, mesajını kuvvetle taşıyan yapısından kaynaklanıyordu. ... bir şeye ihtiyacın olursa, ya da olmazsa, beni arayabilirsin. Senin için orada olmamı istersen beni arayabilirsin ... veya başka birine yardım etmek için benim desteğime ihtiyacın olduğunda. Bence birbirimizi dayanaklarımız olarak görmemiz çok önemli; bu sayede, şiddet içeren bir durumla karşı karşıya kaldığımızda tek seçeneğimizin devleti aramak olduğunu düşünmüyoruz.

Böylelikle, yerel bir dayanışma yaratmak için yaptığımız, çocuk bakımından mahalle bostanına (yeni projemiz!), semt yemeklerine, film gösterimlerine, politik tartışmalara kadar her şey, hem şiddetle karşılaştığımız hem de kutlama yaptığımız zamanlarda birbirimiz için orada olmaya nasıl, niçin ve ne kadar içten hazır olduğumuzu açıklamaya yardımcı oluyor (Piepzna-Samarasinha, 2008, s. 81).

Bu yerel inisiyatif oluşumunun üzerine, UBUNTU üyeleri, Harm-Free Zone [Zarardan Muaf Bölge] fikri etrafında örgütlenmeye başladılar. Bu bölgede şiddetin üzerine polis yerine yerel halk gidecekti.

Gumbs 2009 yılında, Harm-Free Zone fikri ortaya çıktıktan bir yıl sonra “[Pratikte nasıl bir şey olacağını] göreceğiz çünkü henüz yolun başındayız” diyordu. “Çok defa yerel inisiyatif hakkında sanki önceden beri varmış gibi konuşuyoruz ama ben fiili olarak özerk ve sürdürülebilir bir dayanışma ağı olduğunu düşünmüyorum. Devlete ve dışarıdaki

kurumlara her türden bağımlılıkla yaşıyoruz. Yerel inisiyatifimizin ihtiyaçlarını giderecek desteği ve iletişim biçimlerini elde etmek için yapacak çok işimiz var.”

Dorchester Yeşil Işık Programı gibi Harm-Free Zone’un kurucuları da bu fikirleri parçası oldukları yerel inisiyatiflere getirdiler. “Bir araya gelenlerimiz zaten o ortamlarda çalışıyordu, yani gidip de bölgenin ilköğretim okulunun idaresini zorla ele geçirmedi. Birinin annesi [komitedeki] birinin söylediklerinden etkilenmiş ve onları gelip [okulun] Kadın Tarihi Ayı etkinliğinde konuşma yapmaya davet etmiş” diye anlatıyor Gumbs. “Biz hepimiz o analizi ve o ideali mevcut yerel inisiyatifimizde nasıl hayata geçirebileceğimizi düşünüyoruz.”

Sonuç

İlk şiddet karşıtı mücadelelerin çoğu genellikle özsavunmanın fiziksel boyutuna veya şiddete doğrudan müdahale etmeye odaklanarak cinsel şiddet vakalarının hemen üzerine gitti. Kadın örgütleri özsavunma kursları açtı, tacizcilerin veya saldırganların üzerine gitti ve yollarda birbirlerine güvenli bir şekilde eşlik etmek için koruma grupları oluşturdu. Buna karşın günümüzdeki örgütlenmeler sadece yaratıcı yöntemlerle anlık şiddet olaylarının üzerine giderek değil, aynı zamanda cinsel şiddetin köklü nedenlerinden bazılarını değiştirmek ve bunları sorgulamak için diyalog oluşturarak konuya çokkatmanlı bir yaklaşım sergiliyor. Örneğin Stella’nın ve UBUNTU’nun çabaları geleneksel özsavunma taktikleri arasında sayılamaz ancak kadınları şiddetten korumaya yarıyorlar. Aralarındaki bu farklara rağmen her proje toplumsal – bireyselin aksine- eylemin ve müdahalenin önemini vurguluyor. Kişiler birbirine karşı kolektif sorumluluk duygusu taşımadan bu projelerin hiçbiri -1920’lerin ve 1940’ların Kadın Birliklerinden Massachusetts’teki Dorchester Yeşil Işık Programına, günümüzdeki seks işçileri örgütlenmelerine kadar- başarılı olamazdı.

Alexis Pauline Gumbs UBUNTU’nun yeni filizlenen Harm-Free Zone projesini “güvenliği temelden inşa etmek” diye tanımlıyor: “‘Temelden’ dediğimizde bir yerel halkın gerçekten tam hayatının içine girmekten [bahsediyoruz], bir şeyleri tamamen ortadan kaldırma taraftarı radikal on arkadaşın özel bir ütopyasını yaratmaktan değil” diye vurguluyor.

Annie Ellman da halkın ve yerel inisiyatifler oluşturmanın öneminden bahsetti: “İnsanlar burada [BWMA] özsavunma becerilerinin yanı sıra kolektif eylem hakkında, kendi yerel topluluklarıyla mücadele etme hakkında bazı fikirler ediniyorlar. ... İnsanların şiddetten uzak yaşama hakkı olduğuna inanıyorsak, farklı türde haksızlıklara karşı çıkan ve bunlarla mücadele eden insanlar olarak yerel topluluklarımızı dönüştürmek için hep beraber çalışmalıyız.”

Her proje ve grup kendisini açıkça [cezaevlerini] kaldırma taraftarı bir grup olarak tanımlamasa da faaliyetleri, güvenliği sağlamayı polis güçlerine güvenmeden radikal bir

şekilde yeniden hayal etmeyi mümkün kılıyor. Ayrıca bazı gruplar şiddet karşıtı ve [cezaevlerini] kaldırma taraftarı gruplarla beraber çalışıyorlar.

BWMA zaman zaman polis vahşetine karşı ve öz savunma nedeniyle hapsedilen kadınların yanı sıra Mumia Abu-Jamal'e³ destek için kurulan ittifaklara katılıyor. İsmi değiştirdiği 1989 yılına kadar, CAE öz savunmayı eşcinsel erkekler, translar, HIV veya AIDS ile yaşayanlar ve (her cinsiyetten) evsiz *queer* gençler gibi şiddetten orantısız şekilde etkilenen gruplara öğretmek için ilgi alanını genişletmişti. Ellman “Genellikle yaptığımız, yola çıkmak ve örgütlenme çalışmasının ön saflarında yer alan kurumlara eğitim çalışması yapmak” diyordu. 11 Eylül'den sonra Arap Amerikalı, Güney Asyalı ve Müslüman topluluklara karşı ırkçı şiddetin artması üzerine CAE, taban örgütlenmelerinde bu topluluklarla çalışan kadınlara ücretsiz öz savunma ve şiddeti önleme atölyeleri düzenledi ('Spotlight on Community Action', 2004, s. 19).

Alexis Pauline Gumbs UBUNTU'nun Harm-Free Zone örgütlenmesinin Critical Resistance örgütlenmesinden ilham aldığını ve etkilendiğini belirtiyor: Bir üye daha önce New York City Critical Resistance şubesinde Harm-Free Zone örgütlenmesine yardım etmişti ve pek çok insan hem Critical Resistance'in Durham şubesinin hem de Harm-Free Zone düzenleme komitesinin parçasıydı.

Adı geçen girişimlerin her biri özellikle belli yerel örgütlenmelerde çalışsa da bu modellerin paylaşılma ve başka yerlere, durumlara uyarlanma potansiyeli mevcut.

Gumbs Durham'daki Harm-Free Zone örgütlenmesine ilham kaynağı olarak Hindistan'da tacizci kocaları fiziksel olarak cezalandıran kadın grubu Gulabi Gang'ı ve Sistas Liberated Ground'ı özellikle belirtiyor: “O çalışmalarını kendi bağlamında kavriyoruz, aynı zamanda kendi koşullarımızın da sahiden özel olduğunu fark ediyoruz.”

Başka gruplar da kolektif eylemin ve toplumsal sorumluluk süreçlerinin geçmişteki ve günümüzdeki modellerinden yararlandılar. 1970'lerin Alman kadın grubu Fan-Shen, adını Kadın Birliklerinin kadına işkenceye son verdiği yer olan Çin köyünden almıştır. Yakın zamanda, 1970'lerin cinsel saldırganlara topluca meydan okuyan feminist bir grubu hakkındaki belgeselden etkilenen Santa Cruz'daki aktivistler 2002 yılında Snap Back!'i [Tepki Ver!] kurdular. Snap Back! üyeleri arkadaşlarına cinsel saldırıda bulunan adamın karşısına benzer bir taktikle çıktılar. “Gece arkadaşımızı da yanımıza alıp adamın evine gittik ve onu dışarı çıkardık.” diye aktarıyor Snap Back! üyesi Megan Reed. “Biz orada onunla dayanıştığımızı göstermek için dikilirken arkadaşımız olan biten hakkında onunla konuştuk. Sonra biraz daha uzun (yaklaşık bir saat) görüşmek için içeri girmeye karar verdi. O zaman biz ayrıldık.”

Çok fazla bir şey olmamış gibi görünse de Reed, eylemlerinin daha geniş kapsamlı etkileri olduğuna inanıyor: “Bence adamın ödünü kopardı, bir daha böyle bir şey yapmadan önce iki kere düşünecek.” Eylem ayrıca “şiddete maruz kalan kadına bir sona erme hissi verdi. Hukuk sistemine bulaşmak istemiyorsanız, her şeye bir son verip o insanın karşısına çıkmak ve siyaseten meşru bir sonuca ulaştığınızı hissetmek için kullanabileceğiniz birkaç seçenek var.” Snap Back! üyeleri, geçmişteki bir grubun cinsel saldırıya yaklaşımından haberdar olduğu için, arkadaşlarının kendisini taciz eden kişiyle polisi veya cezaevlerini karıştırmadan karşı karşıya gelmesine yardım edebildiler.

“Cezaevlerinin Kaldırılması Hareketiyle Eylemin Buluştuğu Noktada”, polisler veya cezaevleri dışındaki farklı dünya olasılıklarını tasavvur etmek için Mimi Kim’in hikâye anlatma yaklaşımını kullanıyor. Bu modeller cezaevlerini kaldırmadan yana ilkeleri tahayyül etmek ve sonra da hayata geçirmek açısından önemli. Yaklaşımların çeşitliliğini büyük farklılıklar gösteren kendi bağlamlarında incelemek yoluyla, başka bir dünyayı mümkün kılacak somut eylemlerle soyut ideali birleştirmeye başlayabiliriz. Kendi bölgelerimizin ve halkımızın işine yarayacak modeller yaratmak için bu projelerden ve yaklaşımlardan ders çıkarmalıyız.

Teşekkürler

Bağımsız bir araştırmacı olarak bana destek veren arkadaşlar, yazarlar ve aktivistlerden oluşan bir çevrem olduğu için çok mutluyum. Bu makalede ilk taslaklardaki dönütleri için China Martens’e, hem görüşülen kadınların pek çoğuyla beni tanıştırdığı hem de kapsamlı dönütleri için Jessica Ross’a ve materyal desteği için Jenna Freedman’a teşekkür ve minnet borçluyum. Onlar olmasaydı bu makale yazılamazdı.

Kaynakça

Belden, J. (1949). *China shakes the world*. New York: Harper.

Burrowes, N., Cousins, M., Rojas, P.X., & Ude, I. (2007). On our own terms: 10 years of radical community building with Sista II Sista. INCITE! Women of Color Against Violence (Ed.), *The revolution will not be funded: Beyond the non-profit industrial complex* (s. 227–234). Cambridge, MA: South End Press.

Bustamante, C. (1986, Mayıs). Planning to end violence against women. *off our backs*, 26(5), 14.

Critical Resistance and INCITE! (2001). *Critical Resistance – INCITE! Statement on gender violence and the prison industrial complex*. <http://www.incite-national.org/index.php?s=92>.

Croll, E. (1978). *Feminism and socialism in China*. Londra: Routledge & Kegan Paul.

- Daytona Prostitutes Hunting Serial Killer. (2006, 13 Mart). *Orlando News*.
<http://www.clickorlando.com/news/7977302/detail.html>.
- Dejanikus, T., & Kelly, J. (1979). Roxbury organizing. *off our backs*, 9(9), 7.
- Dunbar-Ortiz, R. (2001). *Outlaw woman: A memoir of the war years, 1960–1975*. San Francisco, CA: City Lights.
- Filkins, D. (2000, 26 Haziran). On guard against a flesh trade. *Los Angeles Times*, s. 1.
- Giggans, P.O. (1994). In search of solid ground: Women's response to violence. *Iris*, 31, 41.
- Hinton, W. (1966). *Fanshen: A documentary of revolution in a Chinese village*. New York: Monthly Review Press.
- Honig, E. (1997). Burning incense, pledging sisterhood: Communities of women workers in Shanghai cotton mills, 1919–1949. V. Taylor, L. Richardson, & N. Whittiers (Ed.), *Feminist frontiers* (s. 485–493). New York: McGraw-Hill.
- Huang, V. (2008). Transforming communities: Community-based responses to partner abuse.
- C.-I. Chen, J. Dulani, & L. Piepzna-Samarasinha (Ed.), *The revolution starts at home: Confronting partner abuse in activist communities* [dergi] (s. 58–63). Oakland, CA: Editörler.
- Lafferty, J., & Clark, E. (1970). Self-defense and the preservation of females. *No More Fun and Games: A Journal of Female Liberation*, No. 3, 96–97.
- Lehmann, N. (1975). Consider a future for self-defense. *Black Belt Woman*, 2, 19.
- Piepzna-Samarasinha, L. (2008). An interview with Alexis Paulina Gumbs of UBUNTU. C.-I. Chen, J. Dulani, & L. Piepzna-Samarasinha (Ed.), *The revolution starts at home: Confronting partner abuse in activist communities* (s. 80–82). Oakland, CA: Editörler.
- Smith, A. (2005). *Conquest: Sexual violence and American Indian genocide*. Cambridge, MA: South End Press.
- Spotlight on Community Action. (2004). *From strength of strength: Celebrating 30 years of vision and leadership*. Brooklyn, NY: Center for Anti-Violence Education.
- Stella. (tarih yok.). *Who are we?* <http://www.chezstella.org/stella/?q=en/tools>.
- Strong, A.L. (1928). *China's millions*. New York: Coward-McCann.

UBUNTU. (tarih yok). *About UBUNTU*. <http://iambecauseweare.wordpress.com/>

Ude, I. (2006, 8 Nisan). *Changing actions*. Scholar and Feminist Conference XXXI Panel tartışması: Engendering Justice – Prisons, Activism and Change, Barnard College, NY.

Women’s Patrol Ousts Beaters. (1977). *The Lesbian Tide*, s. 18.

¹ *Bağımsız Araştırmacı*

² ç.n.: Acil yardım hattı.

³ ç.n.: Mumia Abu-Jamal, Kara Panter üyesi gazeteci ve radyo programcısıyken bir polisi öldürdüğü şeklinde düzmece bir iddiayla 1981 yılında idam cezasına çarptırıldı. 2011 yılında idam cezası ömür boyu hapis cezasına çevrildi.